Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

13. studenoga 2018.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Intelektualno vlasništvo – Usklađivanje određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu – Direktiva 2001/29/EZ – Područje primjene – Članak 2. – Prava reproduciranja – Pojam ‚djelo' – Okus prehrambenog proizvoda"

U predmetu C-310/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Žalbeni sud u Arnhem-Leuvardeu, Nizozemska), odlukom od 23. svibnja 2017., koju je Sud zaprimio 29. svibnja 2017., u postupku

Levola Hengelo BV

protiv

Smilde Foods BV,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica, J.–C. Bonichot, A. Arabadjiev, M. Vilaras (izvjestitelj), E. Regan, T. von Danwitz i C. Toader, predsjednici vijeća, A. Rosas, E. Juhász, M. Ilešič, M. Safjan, C. G. Fernlund, C. Vajda i S. Rodin, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

tajnik: M. Ferreira, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 4. lipnja 2018.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za društvo Levola Hengelo BV, S. Klos, A. Ringnalda i J. A. K. van den Berg, *advocaten*,

– za društvo Smilde Foods BV, T. Cohen Jehoram i S. T. M. Terpstra, *advocaten*,

– za nizozemsku vladu, C. S. Schillemans, u svojstvu agenta,

– za francusku vladu, D. Segoin i D. Colas, u svojstvu agenata,

– za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju P. Gentilija, *avvocato dello Stato*,

* Jezik postupka: nizozemski

– za vladu Ujedinjene Kraljevine, G. Brown i Z. Lavery, u svojstvu agenata, uz asistenciju N. Saundersa, *barrister*,

– za Europsku komisiju, J. Samnadda i F. Wilman, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 25. srpnja 2018.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje pojma „djelo”, u smislu Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL 2001., L 167, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 119.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva Levola Hengelo BV (u daljnjem tekstu: društvo Levola) i društva Smilde Foods BV (u daljnjem tekstu: društvo Smilde) u vezi s navodnom povredom od strane društva Smilde pravâ intelektualnog vlasništva društva Levola o okusu prehrambenog proizvoda.

Pravni okvir

Međunarodno pravo

3 Članak 1. Bernske konvencije za zaštitu književnih i umjetničkih djela (Pariški akt od 24. srpnja 1971.), u verziji nakon izmjene od 28. rujna 1979. (u daljnjem tekstu: Bernska konvencija), glasi:

„Zemlje na koje se ova Konvencija primjenjuje ustanovljuju Uniju za zaštitu autorskih prava na njihovim književnim i umjetničkim djelima.”

4 U skladu s člankom 2. stavcima 1. i 2. Bernske konvencije:

„1. Izraz ‚književna i umjetnička djela’ obuhvaća sve tvorevine iz književnog, znanstvenog i umjetničkog područja, bez obzira na način i oblik njihova izražavanja, kao što su knjige, brošure i ostali spisi; predavanja, govori i druga djela iste prirode; dramska ili dramsko-glazbena djela; koreografska i pantomimska djela; glazbene skladbe s riječima ili bez njih; kinematografska djela, s kojima su izjednačena djela izražena postupkom sličnim kinematografiji; djela iz područja crtanja, slikarstva, arhitekture, kiparstva, rezbarstva, litografije; djela iz područja fotografije, s kojima su izjednačena djela izražena postupkom sličnim fotografiji; djela primijenjene umjetnosti; ilustracije, zemljopisne karte; planovi, skice i plastična djela koja se odnose na zemljopis, topografiju, arhitekturu ili znanost.

2. Pridržano je, međutim, zakonodavstvima zemalja Unije propisivanje da su književna i umjetnička djela, ili pak jedna ili više kategorija između njih, zaštićena samo ako su fiksirana na materijalnoj podlozi.”

5 U skladu s člankom 9. stavkom 1. Bernske konvencije autori književnih i umjetničkih djela zaštićenih tom konvencijom uživaju isključivo pravo da daju odobrenje za reproduciranje tih djela, bez obzira na način i u kojem obliku.

6 U skladu s člankom 9. Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva iz Dodatka 1.C Sporazumu o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (WTO), potpisanom u Marakešu 15. travnja 1994. i potvrđenom Odlukom Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986. – 1994.) (SL 1994., L 336, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 74., str. 3.):

„1. Članice su dužne pridržavati se članaka 1. do 21. [Bernske Konvencije] i njezinog Dodatka. […]

2. Zaštita autorskog prava proteže se na način izražavanja, a ne na ideje, postupke, metode rada ili matematičke koncepte kao takve."

7 Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO) donijela je 20. prosinca 1996. u Ženevi WIPO-ov Ugovor o autorskom pravu koji je stupio na snagu 6. ožujka 2002. Taj je ugovor odobren u ime Europske zajednice Odlukom Vijeća 2000/278/EZ od 16. ožujka 2000. (SL 2000., L 89, str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 122., str. 77.; u daljnjem tekstu: WIPO-ov ugovor o autorskom pravu). U skladu s člankom 1. stavkom 4. tog ugovora:

„Ugovorne će se stranke pridržavati članaka od 1. do 21. i Dodatka Bernskoj konvenciji."

8 Članak 2. tog ugovora glasi:

„Zaštita autorskog prava proteže se na izražaje, a ne na ideje, postupke, metode rada ili matematičke koncepte kao takve."

Pravo Unije

Direktiva 2001/29

9 Članci 1. do 4. Direktive 2001/29 sadržavaju sljedeće odredbe:

„Članak 1.

Područje primjene

1. Ova se Direktiva odnosi na pravnu zaštitu autorskog i srodnih prava u okviru unutarnjeg tržišta, s posebnim naglaskom na informacijsko društvo.

2. Osim u slučajevima iz članka 11., ova Direktiva ostavlja netaknutima i ni na koji način ne utječe na postojeće odredbe [prava Unije] koj[e] se odnose na:

(a) pravnu zaštitu računalnih programa;

(b) pravo iznajmljivanja, pravo posudbe i određena prava srodna autorskom pravu u području intelektualnog vlasništva;

(c) autorsko i srodna prava primjenjiva na radiodifuzijsko emitiranje programa putem satelita i kabelsko reemitiranje;

(d) rok trajanja zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava;

(e) pravnu zaštitu baza podataka.

Članak 2.

Pravo reproduciranja

Države članice moraju predvidjeti isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za izravno ili neizravno, privremeno ili trajno reproduciranje bilo kojim sredstvima i u bilo kojem obliku, u cijelosti ili u dijelovima:

(a) autorima, njihovih djela;

[…]

Članak 3.

Pravo priopćavanja autorskog djela javnosti i pravo stavljanja drugih predmeta zaštite na raspolaganje javnosti

1. Države članice moraju predvidjeti autorima isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za svako priopćavanje njihovih djela javnosti, žicom ili bežičnim putem, uključujući stavljanje njihovih djela na raspolaganje javnosti tako da im pripadnici javnosti mogu pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sami odaberu.

[…]

Članak 4.

Pravo distribucije

1. Države članice moraju predvidjeti autorima isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za bilo koji oblik distribucije javnosti izvornika ili primjeraka njihovih djela prodajom ili na koji drugi način.

[…]”

10 U članku 5. Direktive 2001/29 navodi se niz iznimki i ograničenja isključivih prava koja su autorima na njihovim djelima dodijeljena člancima 2. do 4. te direktive.

Poslovnik Suda

11 Člankom 94. Poslovnika Suda određuje se:

„Osim teksta prethodnih pitanja postavljenih Sudu zahtjev za prethodnu odluku sadrži:

(a) sažeti prikaz predmeta spora i relevantne činjenice kako ih je utvrdio sud koji je uputio zahtjev ili barem prikaz činjeničnih okolnosti na kojima se temelje pitanja;

(b) sadržaj nacionalnih odredaba koje se mogu primijeniti u predmetu i, po potrebi, relevantnu nacionalnu sudsku praksu;

(c) prikaz razloga koji su naveli sud koji je uputio zahtjev da se zapita o tumačenju ili valjanosti određenih odredaba prava Unije, kao i pojašnjenje veze koja po mišljenju tog suda postoji između tih odredaba i nacionalnog zakonodavstva primjenjivog u glavnom postupku.”

Nizozemsko pravo

12 Članak 1. Auteursweta (Zakon o autorskom pravu) određuje:

„Autorsko pravo isključivo je pravo autora književnog, znanstvenog ili umjetničkog djela ili njegovih sljednika da to djelo objave i reproduciraju, uz ograničenja predviđena zakonom."

13 Članak 10. stavak 1. Zakona o autorskom pravu glasi:

„Književnim, znanstvenim ili umjetničkim djelima ovim se zakonom smatraju:

1) knjige, brošure, novine, časopisi i ostala pisana djela;

2) dramska ili dramsko-glazbena djela;

3) predavanja i govori;

4) koreografska i pantomimska djela;

5) glazbene skladbe s riječima ili bez njih;

6) djela crtanja, slikarstva, arhitekture, kiparstva, litografije, urezivanja i druge zbirke;

7) zemljopisne karte;

8) planovi, skice i plastična djela koja se odnose na arhitekturu, zemljopis, topografiju ili druge znanosti;

9) fotografska djela;

10) kinematografska djela;

11) djela primijenjenih umjetnosti i industrijski dizajn (modeli i uzorci);

12) računalni programi i pripremni materijal,

i općenito sve tvorevine iz književnoga, znanstvenoga ili umjetničkoga područja, bez obzira na način ili oblik njihova izražaja."

Glavni postupak i prethodna pitanja

14 „Heksenkaas" ili „Heks'nkaas" (u daljnjem tekstu: Heksenkaas) sirni je namaz od vrhnja i začinskog bilja koji je 2007. proizveo nizozemski trgovac povrćem i svježim proizvodima. Ugovorom sklopljenim 2011. i kao protučinidbu za primitke u vezi s prihodom ostvarenim od njegove prodaje, njegov je tvorac prenio svoja prava intelektualnog vlasništva na tom proizvodu na društvo Levola.

15 Patent za način proizvodnje Heksenkaasa priznat je 10. srpnja 2012.

16 Od siječnja 2014. društvo Smilde proizvodi za lanac supermarketa u Nizozemskoj proizvod pod nazivom „Witte Wievenkaas".

17 Budući da je društvo Levola smatralo da se proizvodnjom i prodajom potonjeg proizvoda krše njegova autorska prava na „okusu" Heksenkaasa, podnijelo je tužbu protiv društva Smilde pred Rechtbankom Gelderland (Sud u Gelderlandu, Nizozemska).

18 Nakon što je, naime, navelo da, po njegovu mišljenju, autorsko pravo na okusu navodi na „ukupni dojam koji stvara uživanje prehrambenog proizvoda na osjetilnim organima okusa, uključujući osjećaj u ustima koji se ostvaruje osjetilom dodira", društvo Levola zahtijevalo je od Rechtbanka Gelderland (Sud u Gelderlandu) da presudi, s jedne strane, da je okus Heksenkaasa vlastita intelektualna tvorevina njegova proizvođača te da stoga uživa zaštitu autorskim pravom u svojstvu „djela" u smislu članka 1. Zakona o autorskom pravu i, s druge strane, da je okus proizvoda koji je proizvelo društvo Smilde reprodukcija tog djela. Od istog suda također je zatražilo da se društvu Smilde naloži da prestane sa svakom povredom njegova autorskog prava, a osobito da prekine proizvodnju, kupnju, prodaju i svaku drugu komercijalizaciju proizvoda pod nazivom „Witte Wievenkaas".

19 Presudom od 10. lipnja 2015. Rechtbank Gelderland (Sud u Gelderlandu) utvrdio je da zahtjeve društva Levola u svakom slučaju treba odbiti, a da pritom nije potrebno donijeti odluku o tome je li okus Heksenkaasa mogao biti zaštićen autorskim pravom, s obzirom na to da društvo Levola nije navelo koji su to elementi ili kombinacija elemenata u okusu Heksenkaasa koji mu daju vlastito originalno svojstvo i osobni pečat.

20 Društvo Levola protiv te je presude podnijelo žalbu sudu koji je uputio zahtjev.

21 Potonji smatra da je središnje pitanje koje se postavlja u glavnom predmetu to može li okus prehrambenog proizvoda biti zaštićen autorskim pravom. Dodaje da predmetne stranke u glavnom postupku brane dijametralno suprotna stajališta o tom pitanju.

22 Prema mišljenju društva Levola, okus prehrambenog proizvoda može se kvalificirati kao književno, znanstveno ili umjetničko djelo zaštićeno autorskim pravom. Društvo Levola osobito se poziva na presudu od 16. lipnja 2006. koju je donio Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske), Lancôme (NL:HR:2006:AU8940), u kojoj je potonji sud načelno prihvatio mogućnost priznavanja autorskog prava na mirisu parfema.

23 Nasuprot tomu, prema mišljenju društva Smilde, zaštita okusâ nije u skladu sa sustavom autorskog prava koji se odnosi samo na vizualne i zvučne tvorevine. Osim toga, kvarljivost prehrambenog proizvoda i subjektivnost doživljaja okusa sprečavaju kvalifikaciju okusa prehrambenog proizvoda kao djela zaštićenog autorskim pravom. Štoviše, isključiva prava autora djela intelektualnog vlasništva i ograničenja kojima su ta prava podvrgnuta u praksi su neprimjenjiva na okuse.

24 Sud koji je uputio zahtjev ističe da je Cour de cassation (Kasacijski sud, Francuska) kategorički odbio mogućnost zaštite mirisa autorskim pravom, osobito u svojoj presudi od 10. prosinca 2013. (FR:CCASS:2013:CO01205). Sudska praksa nacionalnih vrhovnih sudova unutar Europske unije stoga se razlikuje kad je riječ o pitanju zaštite mirisa autorskim pravom, koje je slično onomu postavljenom u predmetu o kojem je riječ u glavnom postupku.

25 U tim je okolnostima Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Žalbeni sud u Arnhem-Leuvardeu, Nizozemska) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. a) Protivi li se pravu Unije zaštita okusa prehrambenog proizvoda autorskim pravom kao vlastite intelektualne tvorevine autora? Posebno:

b) Protivi li se zaštiti autorskim pravom činjenica da pojam ‚književna i umjetnička djela' iz članka 2. stavka 1. Bernske konvencije, koja je obvezujuća za sve države članice Europske unije, obuhvaća ‚sve tvorevine iz književnoga, znanstvenoga i umjetničkoga područja, bez obzira na način i oblik njihova izražavanja', ali se primjeri navedeni u toj odredbi odnose samo na vizualne i/ili zvučne tvorevine?

c) Protivi li se (moguća) kvarljivost prehrambenog proizvoda i/ili subjektivnost doživljaja okusa tomu da se okus prehrambenog proizvoda smatra djelom zaštićenim autorskim pravom?
d) Protivi li se sustav isključivih prava i ograničenja iz članaka 2. do 5. Direktive [2001/29] zaštiti okusa prehrambenog proizvoda autorskim pravom?

2. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje u točki (a):
a) Koje uvjete treba ispuniti kako bi okus prehrambenog proizvoda mogao uživati zaštitu autorskim pravom?
b) Temelji li se zaštita određenog okusa autorskim pravom samo na okusu kao takvom ili (također) i na recepturi predmetnog proizvoda?
c) Što mora dokazati stranka koja u postupku (zbog povrede prava) tvrdi da je stvorila okus prehrambenog proizvoda zaštićen autorskim pravom? Je li dovoljno da ta stranka prehrambeni proizvod tijekom postupka podnese nacionalnom sudu kako bi on, mirisanjem i kušanjem, ocijenio ispunjava li okus prehrambenog proizvoda uvjete za zaštitu autorskim pravom? Ili tužitelj mora (također) opisati kreativne odluke koje se odnose na sastav okusa i/ili recepturu, na temelju kojih se taj okus može smatrati vlastitom intelektualnom tvorevinom autora?
d) Kako bi nacionalni sud u postupku zbog povrede trebao utvrditi je li okus tuženikova prehrambenog proizvoda do te mjere sličan okusu tužiteljeva prehrambenog proizvoda da postoji povreda autorskih prava? Je li u tom smislu (također) odlučujuće da ukupni dojmovi dvaju okusa budu slični?”

O prethodnim pitanjima

Dopuštenost

26 Društvo Smilde ističe da je ovaj zahtjev za prethodnu odluku nedopušten zato što tužbu u glavnom postupku u svakom slučaju treba odbiti. Naime, društvo Levola nije navelo elemente Heksenkaasa koji ga čine vlastitom intelektualnom tvorevinom autora.

27 U tom pogledu treba podsjetiti da je samo na nacionalnim sudovima pred kojima je spor pokrenut i koji moraju preuzeti odgovornost za buduću sudsku odluku da, s obzirom na specifične okolnosti svakog predmeta, procijene i potrebu za prethodnom odlukom kako bi mogli donijeti vlastitu odluku i relevantnost pitanja koja upućuju Sudu. Posljedično, s obzirom na to da se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud je načelno dužan donijeti odluku (presude od 10. ožujka 2009., Hartlauer, C-169/07, EU:C:2009:141, t. 24. i od 1. srpnja 2010. Sbarigia, C-393/08, EU:C:2010:388, t. 19.).

28 Naime, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, za pitanja koja se odnose na tumačenje prava Unije koja postavi nacionalni sud unutar pravnog i činjeničnog okvira koji određuje u vlastitoj odgovornosti i čiju točnost Sud ne provjerava, postoji pretpostavka relevantnosti. Sud može odbiti odlučiti o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud samo ako je posve očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili glavnim postupkom, u slučaju kada je problem hipotetski ili kada Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se moglo dati koristan odgovor na upućena pitanja (presude od 24. lipnja 2008., Commune de Mesquer, C-188/07, EU:C:2008:359, t. 30. i navedena sudska praksa i od 21. svibnja 2015., Verder LabTec, C-657/13, EU:C:2015:331, t. 29.).

29 S obzirom na podatke koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev, ne može se smatrati da upućena pitanja nemaju veze s činjeničnim stanjem ili glavnim postupkom ili da se odnose na hipotetski problem. Puka činjenica da je prvostupanjski sud, čiju se odluku pobija pred sudom koji je uputio

zahtjev, za razliku od potonjeg suda, smatrao da može odlučiti u sporu koji je pred njim pokrenut a da ne donese odluku o prethodnom pitanju može li okus prehrambenog proizvoda biti zaštićen autorskim pravom, ne može dovesti do drukčijeg zaključka.

30 Nadalje, treba utvrditi da je sud koji je uputio zahtjev Sudu dostavio činjenične i pravne elemente potrebne za davanje odgovora na upućena pitanja, u skladu s člankom 94. Poslovnika.

31 U tim su okolnostima upućena pitanja dopuštena.

Prvo pitanje

32 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li Direktivu 2001/29 tumačiti na način da joj se protivi to da okus prehrambenog proizvoda bude zaštićen autorskim pravom na temelju te direktive i to da se nacionalno zakonodavstvo tumači tako da se njime pruža autorskopravna zaštita takvom okusu.

33 U tom pogledu Direktiva 2001/29 u svojim člancima 2. do 4. određuje da države članice moraju predvidjeti niz isključivih prava autora na njihovim „djelima” te u članku 5. navodi niz iznimki i ograničenja tih prava. U toj direktivi nema nikakvog izričitog upućivanja na pravo država članica da utvrde smisao i doseg pojma „djelo”. Prema tome, uzimajući u obzir zahtjeve za ujednačenu primjenu prava Unije kao i načelo jednakosti, taj se pojam u cijeloj Uniji načelno treba tumačiti na autonoman i ujednačen način (vidjeti u tom smislu presude od 16. srpnja 2009., Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, t. 27. i 28. i od 3. rujna 2014., Deckmyn i Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, t. 14. i 15.).

34 Iz toga slijedi da okus prehrambenog proizvoda može biti zaštićen autorskim pravom na temelju Direktive 2001/29 samo ako se takav okus može kvalificirati kao „djelo”, u smislu te direktive (vidjeti po analogiji presudu od 16. srpnja 2009., Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, t. 29. i navedenu sudsku praksu).

35 U tom pogledu, da bi se neki predmet mogao kvalificirati kao „djelo” u smislu Direktive 2001/29, potrebno je da se ispune dva kumulativna uvjeta.

36 S jedne strane, dotični predmet mora biti originalan, u smislu da je vlastita intelektualna tvorevina autora (presuda od 4. listopada 2011., Football Association Premier League i dr., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, t. 97. i navedena sudska praksa).

37 S druge strane, kao „djelo”, u smislu Direktive 2001/29, mogu se kvalificirati samo elementi koji su izraz takvog intelektualnog stvaralaštva (vidjeti u tom smislu presude od 16. srpnja 2009., Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, t. 39. i od 4. listopada 2011., Football Association Premier League i dr., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, t. 159.).

38 U tom pogledu treba podsjetiti da se Unija, iako nije ugovorna stranka Bernske konvencije, ipak na temelju članka 1. stavka 4. WIPO-ova Ugovora o autorskom pravu, čija je stranka i čija je provedba cilj Direktive 2001/29, dužna pridržavati članaka 1. do 21. Bernske konvencije (vidjeti u tom smislu presude od 9. veljače 2012., Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, t. 59. i navedenu sudsku praksu i od 26. travnja 2012., DR i TV2 Danmark, C-510/10, EU:C:2012:244, t. 29.).

39 U skladu s člankom 2. stavkom 1. Bernske konvencije, književna i umjetnička djela obuhvaćaju sve tvorevine iz književnog, znanstvenog i umjetničkog područja, bez obzira na način i oblik njihova izražavanja. Štoviše, u skladu s člankom 2. WIPO-ova Ugovora o autorskom pravu i člankom 9. stavkom 2. Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva, spomenutog u točki 6. ove presude koji je također dio pravnog poretka Unije (vidjeti u tom smislu presudu od 15. ožujka

2012., SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, t. 39. i 40.), načini izražavanja, a ne ideje, postupci, metode rada ili matematičke koncepti kao takvi mogu biti zaštićeni autorskim pravom (vidjeti u tom smislu presudu od 2. svibnja 2012., SAS Institute, C-406/10, EU:C:2012:259, t. 33.).

40 Prema tome, da bi bila riječ o „djelu" iz Direktive 2001/29 potrebno je da predmet zaštićen autorskim pravom bude izražen tako da ga se dovoljno precizno i objektivno može utvrditi, čak i ako taj način izražavanja nije nužno trajan.

41 Naime, s jedne strane, tijela odgovorna za zaštitu isključivih prava povezanih s autorskim pravom moraju biti u stanju jasno i precizno utvrditi predmete koji su na taj način zaštićeni. Isto vrijedi i za pojedince, osobito gospodarske subjekte, koji moraju biti u stanju jasno i precizno utvrditi predmete zaštićene u korist trećih, osobito konkurenata. S druge strane, nužnost isključenja svake subjektivnosti, koja je štetna za pravnu sigurnost, u procesu utvrđivanja zaštićenog predmeta znači da se potonji mora moći izraziti precizno i objektivno.

42 Međutim, okus prehrambenog proizvoda nije moguće precizno i objektivno utvrditi. Naime, za razliku od, primjerice, književnog, likovnog, filmskog ili glazbenog djela, koja su izražena na precizan i objektivan način, utvrđivanje okusa prehrambenog proizvoda uglavnom se temelji na okusnim osjetima i iskustvima koja su subjektivna i promjenjiva jer, među ostalim, ovise o čimbenicima povezanima s osobom koja konzumira predmetni proizvod, poput njezine dobi, prehrambenih preferencija i potrošačkih navika, kao i o okolišu ili kontekstu u kojem se taj proizvod konzumira.

43 Usto, precizno i objektivno utvrđivanje okusa prehrambenog proizvoda, na temelju kojeg ga se može razlikovati od okusa drugih proizvoda iste vrste, nije moguće uz pomoć tehničkih sredstava u trenutačnom stanju znanstvenog razvoja.

44 Stoga, na temelju prethodnih razmatranja treba zaključiti da se okus prehrambenog proizvoda ne može kvalificirati kao „djelo", u smislu Direktive 2001/29.

45 S obzirom na uvjet, naveden u točki 33. ove presude, ujednačenog tumačenja pojma „djelo" u Uniji, treba zaključiti i da se Direktivi 2001/29 protivi to da se nacionalno zakonodavstvo tumači tako da se njime pruža autorskopravna zaštita okusu prehrambenog proizvoda.

46 Stoga na prvo pitanje treba odgovoriti tako da Direktivu 2001/29 treba tumačiti na način da joj se protivi to da okus prehrambenog proizvoda bude zaštićen autorskim pravom na temelju te direktive i to da se nacionalno zakonodavstvo tumači tako da se njime pruža autorskopravna zaštita takvom okusu.

Drugo pitanje

47 Uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje, na drugo pitanje nije potrebno odgovoriti.

Troškovi

48 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Direktivu 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu treba tumačiti na način da joj se protivi to da okus prehrambenog proizvoda bude zaštićen autorskim pravom na temelju te direktive i to da se nacionalno zakonodavstvo tumači tako da se njime pruža autorskopravna zaštita takvom okusu.

Potpisi